

«ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΚΛΑΜΟΥΡΙΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ»

**Ο γνωστός τραγουδοποιός Γιώργος Σταυρακάκης
μιλά στο «ΠΑΝΟΡΑΜΑ»**

[Συνέντευξη στην Ελένη Βακεθιανάκη, Εφημερίδα «ΤΟΛΜΗ» (4/6/2006), Ηράκλειο - Κρήτης]

Από τους πλέον ευαίσθητους καλλιτέχνες, με διαρκή παρουσία στη μουσική και την ποίηση, ο Γιώργος Σταυρακάκης βρίσκεται συνεχώς σε πορεία αναζήτησης, στοχεύοντας πάντα να χαράξει τα δικά του μουσικά μονοπάτια.

Ασχολείστε με την ποίηση παράλληλα με την μουσική. Αισθάνεστε περισσότερο τραγουδοποιός ή ποιητής;

«Θεωρώ ότι το ένα είναι προέκταση του άλλου αν και άρχισα να γράφω ποιήματα πριν δισκογραφήσω τραγούδια. Ωστόσο, αισθάνομαι πρωτίστως τραγουδοποιός γιατί ούτως ή άλλως αυτή είναι η δουλειά μου, από αυτό ζω».

Κυκλοφορεί ήδη το νέο σας cd με τίτλο «Απουσίες», καθώς και μία νέα ποιητική συλλογή που ονομάζεται «Οινομαγειρεία».

«Ναι, το cd είναι το τρίτο προσωπικό, αλλά υπήρξε εμβόλιμα μία συνεργασία στο εξωτερικό με τον ιταλόφωνο τραγουδοποιό Μάρκο Ζάππα. Έχουμε κάνει από κοινού ένα cd και έχουμε ηχογραφήσει μαζί. Δηλαδή, έχω αποδώσει και έχω τραγουδήσει στα ελληνικά δικούς του στίχους και αυτός έχει τραγουδήσει δικά μου τραγούδια που έχουν αποδοθεί στα ιταλικά. Οι «Απουσίες» περιλαμβάνουν τέσσερα τραγούδια που έχουν διαφορετικό μουσικό ύφος αλλά ωστόσο έχουν έναν κοινό θεματικό άξονα. Όσον αφορά στη νέα ποιητική συλλογή, αυτή περιλαμβάνει ποιήματα που γράφτηκαν την περίοδο 1997-1999. Πιστεύω ότι όλη αυτή η ιστορία με τα ποιήματα είναι μια προέκταση της τραγουδοποιίας ή και αντίστροφα. Πράγματα που δεν μπορώ να πω σε μια καθημερινή γλώσσα, σε μια γλώσσα συναναστροφής, καταγράφονται ως σημειώματα - ποιήματα. Για μένα πάνω απ' όλα αυτό έχει μια πρακτική αξία, έχει να κάνει δηλαδή με τη δική μου αμηχανία απέναντι στην καθημερινότητα. Από 'κει και πέρα πιστεύω ότι υπάρχουν άνθρωποι που θα' θελαν να συναντηθούν μαζί μου σε αυτό το επίπεδο, σε αυτή τη συνομιλία.

Γεννηθήκατε στην Ιεράπετρα όμως μεγαλώσατε στο Ηράκλειο. Πόσο σας επηρέασε ως πόλη;

«Το Ηράκλειο είναι μία πόλη που με διαμόρφωσε με όλα εκείνα τα θετικά και αρνητικά που μπορεί να ακολουθούν αυτή τη διαμόρφωση. Να σκεφτείς ότι πριν μερικά χρόνια πίστευα ότι το μόνο καλό που κουβαλούσε αυτή η πόλη ήταν το γεγονός ότι σε εξοικείωνε με την ιδέα του θανάτου. Τώρα που βρίσκομαι μακριά της καταλαβαίνω ότι στάθηκα απέναντί της υπερβολικός.

Πριν όμως περίπου 10 χρόνια αποφασίσατε να ζήσετε στην Αθήνα.

«Στην περιφέρεια είναι δύσκολα τα πράγματα. Η καθημερινή επαφή με τους ανθρώπους δεν αφήνει περιθώρια για ένα ψύχραιμο βλέμμα, μια λογική απόσταση από τον συμπολίτη δημιουργό, που θα αποφορτίζει και θα διαχωρίζει το έργο του από τις συναναστροφές του. Και εδώ ακριβώς ελλοχεύει και ο κίνδυνος να προσπεράσεις σημαντικά πράγματα και αξιολογούς ανθρώπους χωρίς να δώσεις την πρέπουσα σημασία στο έργο τους. Συν τοις άλλοις υπάρχει και ο κίνδυνος του χαρακτηρισμού τους ως γραφικοί, πράγμα που έχει συμβεί πολλές φορές και σε διάφορους σημαντικούς ανθρώπους. Πρόκειται για έναν ιδιότυπο ρατσισμό. Πάρα πολλοί δημιουργοί στην περιφέρεια ή εγκαταλείπουν στην πορεία το έργο τους ή εγκαταλείπουν τις πόλεις τους. Βέβαια υπάρχει και το τεχνικό μέρος του πράγματος που δεν αφήνει περιθώρια να πας τη δουλειά σου παραπέρα. Αυτό όμως είναι ένα άλλο κεφάλαιο για το οποίο βέβαια ευθύνονται κάποιοι άλλοι, και εννοώ την κεντρική εξουσία.»

Η επαφή σας με το Ηράκλειο και την Κρήτη ποια είναι σήμερα;

«Είναι καλύτερη απ' ό,τι παλιά. Έρχομαι συχνά στο Ηράκλειο, βλέπω τους φίλους μου και παίζω τα τραγούδια μου. Όμως και πέρα απ' αυτό, θεωρώ ότι είναι η πόλη που μπορώ να την περπατήσω, να πω εκατό καλημέρες. Φαίνεται ότι έχω βελτιώσει κατά πολύ τις σχέσεις μου με τους εδώ ανθρώπους. Αυτό μοιάζει με τις μεγάλες αγάπες. Πρέπει να αποστασιοποιείσαι για λίγο προκειμένου να έχεις ένα πιο ψύχραιμο βλέμμα για τα πράγματα».

Πολιτιστικά, πώς βλέπετε το Ηράκλειο;

«Έχουν γίνει λάθη. Κατά καιρούς έχω πει πράγματα και έχω παρεξηγηθεί. Η πόλη πιστεύω ότι έχει μια βαθιά κουλτούρα. Απλώς οι άνθρωποι που θα μπορούσαν να αρθρώσουν λόγο, κατά έναν περίεργο τρόπο, σιωπούν. Δεν μιλάνε. Έχουν παραδοθεί στους ηλίθιους και το μόνο που κάνουν είναι να παρακολουθούν τα πράγματα, πολλές φορές και με μια ειρωνική διάθεση. Δεν νομίζω ότι αυτός είναι ο σωστός τρόπος αντίδρασης».

Τις πολιτιστικές υποδομές πώς τις κρίνετε; Η δημιουργία π.χ. του Πολιτιστικού Κέντρου θα δώσει λύσεις;

«Αυτό που μπορώ να πω σίγουρα είναι ότι τον πολιτισμό δεν τον κάνουν τα κτίρια. Καλό είναι να υπάρχουν τα κτίρια για να στεγάσουν όλους αυτούς τους ανθρώπους και όλες αυτές τις εκφράσεις, να έχουν ένα σημείο αναφοράς. Από 'κει και πέρα όμως, αν δεν το προχωρήσουν οι ίδιοι οι άνθρωποι, και εννοώ βέβαια τους ιθύνοντες, δεν βλέπω φως».

Τι θα μπορούσε να ανατρέψει αυτή την κατάσταση;

«Νομίζω ότι γενικά θα πρέπει να επαναπροσδιοριστεί το κεφάλαιο "πολιτισμός". Κάποια πράγματα να τα βάλουμε σε άλλη βάση ώστε να εκφραστούν οι νέοι άνθρωποι, οι νέοι καλλιτέχνες και η πόλη να τους υποστηρίξει και πρακτικά και ηθικά. Να τους στηρίξει προκειμένου να βγουν προς τα έξω με την δυναμική που κουβαλάνε. Γιατί υπάρχει δυναμική. Το να συντηρούμε ένα φεστιβάλ -αυτό το καλοκαιρινό- που ξεκίνησε με τις καλύτερες προδιαγραφές στα μέσα της δεκαετίας του '70 και να το έχουν μετατρέψει στην ουσία σ' ένα χορό ατζέντηδων, δεν είναι και το καλύτερο πράγμα. Διότι θα γνωρίζετε βέβαια, ότι για τον κύριο όγκο των εκδηλώσεων

του φεστιβάλ ο δήμος εκχωρεί τα θεάτρά του έναντι αμοιβής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και ταυτόχρονα καυχιέται για τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται κάθε καλοκαίρι».

Το ερέθισμα θα πρέπει να δίδεται π.χ. από τον δήμο ή έχουν μερίδιο ευθύνης και οι καλλιτέχνες;

«Οι καλλιτέχνες από μόνοι τους δεν έχουν εκείνο τον μηχανισμό και επειδή από τη φύση τους είναι και μοναχικοί άνθρωποι, αν θέλεις και ιδιόρρυθμοι ακόμα, πολλές φορές σιωπούν. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι πρέπει να παραμένουμε απαθείς σε ό,τι συμβαίνει. Ωστόσο εκείνοι που θα μπορούσαν να “σπρώξουν” τα πράγματα παραπάνω είναι αυτοί που έχουν τις θέσεις - κλειδιά, που έχουν το χρήμα και θα μπορούσαν να κινήσουν τα νήματα. Δεν εννοώ σε καμία περίπτωση να γίνουν Μαικήνες αυτής της πόλης, αλλά να βοηθήσουν στον βαθμό που μπορούν σ’ αυτή την κατεύθυνση. Θεωρώ πάντως ότι η ίδια η πόλη πρέπει να υπερασπίζεται την εικόνα της και οι πολίτες να παλεύουν γι’ αυτήν την πόλη. Και αυτό το πράγμα έχει απώλειες και θα πρέπει να είσαι διαθέσιμος να τις αντιμετωπίσεις».

Η Μουσική Σκηνή «Τρομπόνι» που δημιουργήσατε στο Ηράκλειο στα τέλη της δεκαετίας του ’80 έχει αφήσει το στίγμα της στην πόλη. Θα επιχειρούσατε ξανά κάτι τέτοιο;

«Για εκείνη την εποχή το ζητούμενο για μένα ήταν αυτό. Και με ικανοποιούσε απόλυτα. Εκεί εκφράστηκα εγώ και έδωσα την δυνατότητα και σε άλλους να εκφραστούν, να καταθέσουν τις απόψεις τους, τις μουσικές τους. Υπήρξε μια αποδοχή και μια στήριξη από το ηρακλειώτικο κοινό, όμως αυτή η ιστορία έκανε τον κύκλο της και τελείωσε. Κάποια στιγμή θεώρησα ότι έπρεπε να κάνω προσωπικά πράγματα, που όλα αυτά τα χρόνια είχα αφήσει πίσω».

Θα υπάρξει συνεργασία σας με καλλιτέχνες από την Κρήτη;

«Δεν ξέρω. Θα ήθελα κάποια στιγμή. Δεν αποκλείω τίποτα. Αν και έχω μάθει να λειτουργώ από μόνος μου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι κάποια στιγμή δεν θα μπορούσα να συνεργαστώ και σε κάποιο άλλο επίπεδο με κάποιους άλλους ανθρώπους με τους οποίους έχουμε την ίδια αισθητική. Άσχετα αν δημιουργούμε πάνω σε διαφορετικές μουσικές φόρμες».

Έχει επηρεάσει η κρητική μουσική το έργο σας;

«Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα ακουμπάει με το ένα πόδι στη Δύση και με το άλλο στην Ανατολή. Η δική μου προσέγγιση στην τραγουδοποιία αγγίζει πιο πολύ το δυτικό μέρος του πράγματος. Από ’κει και πέρα, όμως, έχω μέσα μου και τα παραδοσιακά ακούσματα. Δεν μπορεί να μην τα έχω, και κατά καιρούς στα τραγούδια μου υπάρχουν ψήγματα τέτοιων ακουσμάτων. Όμως αυτό γίνεται πολύ διακριτικά και σε βαθμό που δεν πάει αλλού την μουσική μου φόρμα ή τις μελωδίες μου. Υπάρχει μια τεράστια παράδοση στην Κρήτη, αλλά από τα μέσα της δεκαετίας του ’60 και μέχρι και το ’90, δημιουργήθηκε ένα μπάχαλο. Δεν νομίζω ότι η κρητική μουσική ήταν στα καλύτερά της. Από ’κει και μετά, κάποια νέα παιδιά, νέες ομάδες ταλαντούχων ανθρώπων που εμφανίστηκαν, άλλαξαν το τοπίο και το πράγμα φαίνεται να βρίσκεται σ’ έναν καλό δρόμο. Επίσης, το ότι τα νέα παιδιά μαθαίνουν παραδοσιακά όργανα, λύρα, λαούτο, κρητικούς χορούς, είναι σημαντικό, όμως μεγαλύτερη σημασία έχει πώς αυτό το πράγμα θα το πας παραπέρα. Γιατί παράδοση, όπως την

καταλαβαίνω εγώ, είναι αυτό που κληρονομείς και προσπαθείς μ' έναν σύγχρονο τρόπο να το μεταδώσεις στην επόμενη γενιά. Το θέμα λοιπόν είναι πώς αντιλαμβάνεσαι την παράδοση. Ως κάτι μουσειακό και στατικό ή ως ένα δώρο που σου προέκυψε και έχεις χρέος να το εξελίξεις».

Υπάρχει σήμερα αυτός ο προσανατολισμός;

«Θεωρώ ότι τα σημερινά νέα παιδιά σκέφτονται εντελώς διαφορετικά. Δεν ξεκινούν με το σκεπτικό να μάθουν παραδοσιακά όργανα για να παίξουν μόνο στα πανηγύρια ή για να χορέψουν. Πιστεύω ότι το επεξεργάζονται πολύ διαφορετικά. Τώρα, προς τα πού θα βαδίσουν, αυτό θα φανεί».

Η ελληνική μουσική πού βρίσκεται σήμερα;

«Είναι μεγάλο το κεφάλαιο που ανοίγεις. Αυτό που ξέρω και που καταλαβαίνω είναι ότι θέλει πολύ προσοχή για μας που ασχολούμαστε με τη μουσική, το πόσο και με ποιο τρόπο θα εμπλακείς σ' αυτή την περιπέτεια, αν θέλεις πραγματικά να διατηρήσεις το ύφος σου, το ήθος σου και την αξιοπρέπειά σου. Έχω την εντύπωση ότι υπάρχει μια τεράστια κρεατομηχανή που αλέθει τα πάντα. Έχω επίσης την αίσθηση ότι εμείς οι καλλιτέχνες πρέπει να μάθουμε να λέμε πρωτίστως όχι. Ότι ελλοχεύουν πολύ κίνδυνοι να χαθούμε μαζί με ό,τι φτιάχνουμε, αυτό είναι σίγουρο. Εντάξει, υπάρχουν πολλά προβλήματα τα οποία κατά κύριο λόγο ξεκινάνε από τις εταιρίες δίσκων που το μόνο τους μέλημα είναι πώς θα μεγιστοποιούν τα κέρδη τους προκειμένου να ξεπουλιούνται η μία στην άλλη με το μεγαλύτερο δυνατό αντάλλαγμα. Αυτό το σύνθημα, ότι η πειρατεία σκοτώνει τη μουσική, θα μπορούσαν να το υποστηρίξουν μόνο οι δημιουργοί και όχι βέβαια οι εταιρίες. Αυτά είναι κουραφέξαλα και εφευρήματα των πολυεθνικών για να βγουν από την κρίση που οι ίδιες δημιούργησαν, διαμορφώνοντας νέους ακροατές με τα ευτελή προϊόντα τα οποία προβάλλουν και προωθούν. Όταν δημιουργείς έναν τέτοιο καταναλωτή - ακροατή, είναι σίγουρο ότι κάποια στιγμή, και σε μια γενικότερη οικονομική κρίση, θα καταφύγει στον πλανόδιο μετανάστη για να προμηθευτεί όλο εκείνο το ευτελές μουσικό υλικό που οι εταιρίες το διαθέτουν σε υπέρογκες τιμές. Αυτός ο νέος καταναλωτής - ακροατής δεν έχει κανέναν ενδοιασμό ούτε για το εικαστικό μέρος του πράγματος ούτε για τους στίχους των τραγουδιών ούτε για την ίδια τη μουσική. Αυτοί λοιπόν τους κατασκεύασαν, ας τους "λουστούν" τώρα. Θεωρώ λοιπόν ότι η πειρατεία στην προκειμένη περίπτωση σκοτώνει τις εταιρίες. Δεν πουλάνε πια, και από την άλλη, εγώ που είμαι τόσο οργισμένος με αυτή την κατάσταση, θα ήμουν παράλληλα πολύ ευτυχισμένος αν με το δικό μου πνευματικό προϊόν θα μπορούσε να ζήσει ένας συνάνθρωπός μου από την Αφρική που δεν έχει στον ήλιο μοίρα».

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μαζική παραγωγή νέων «ταλέντων». Είναι μόδα που θα περάσει;

«Αυτά τα ταλέντα, εντός ή εκτός εισαγωγικών, είναι άνθρωποι που καταφεύγουν στη σημερινή τηλεόραση, αφού κάθε κανάλι τηλεοπτικό έχει και την δισκογραφική του εταιρία, με την ελπίδα ότι σύντομα θα γίνουν αστέρια ή αστέρες. Δεν τους περνάει καθόλου απ' το μυαλό ότι τους εκθέτουν, τους αλέθουν και αφού τους ξεζουμίσουν για ένα εξάμηνο τους εγκαταλείπουν και ετοιμάζουν το επόμενο κοπάδι για το σφαγείο. Αν μπλέξεις με δισκογραφικές τέτοιου είδους, εκεί θα καταλήξεις».

Ως Έλληνες, έχουμε μουσική παιδεία;

«Ένα μεγάλο μέρος του κόσμου έχει την παιδεία αλλά και την διαίσθηση θα έλεγα να καταλαβαίνει πολλά πράγματα. Απλώς υπάρχει μια περίεργη σιωπή σ' αυτό που συμβαίνει. Υπάρχει μία σιωπή, ίσως γιατί ο κόσμος πιο πολύ παρατηρεί παρά συνυπογράφει σ' αυτήν την εποχή. Είναι όμως και κάτι άλλο. Πέρα από την Ελλάδα που βλέπουμε στον κόσμο της τηλεόρασης, όπως αυτή την προβάλλει, υπάρχει και ένας άλλος κόσμος πίσω από αυτή την γκλαμουριά που πραγματικά δημιουργεί, κι ένα μεγάλο κοινό που στηρίζει αυτή τη δημιουργία, και αυτή είναι μια ενδιαφέρουσα και αποδοτική συνομιλία. Βέβαια κάποιιοι προσπαθούν να μας πείσουν ότι η κυρίαρχη εικόνα είναι αυτή που βλέπουμε, με τα παιδιά των ριάλιτις, τις κίτρινες ειδήσεις και τα αστραφτερά μοντέλα των καναλιών. Αυτό βέβαια δεν είναι μια εικονική πραγματικότητα, αλλά σίγουρα δεν είναι και η εικόνα της χώρας μου».

Η τηλεόραση, λοιπόν, είναι η πηγή όλων των κακών;

« Όχι αυτό καθαυτό το μέσο, αλλά το προϊόν που οι διάφοροι οικονομικοί παράγοντες και διαπλεκόμενοι θέλουν να προτείνουν. Ναι, αυτή τη στιγμή μόνο αθλιότητα παράγει στον κύριο όγκο της η τηλεόραση στην Ελλάδα».

Στην σημερινή εποχή, από τι μπορεί να εμπνευστεί ένας τραγουδοποιός;

«Όταν συμβαίνουν όλα αυτά γύρω σου μπορείς να εμπνευστείς από χίλια δυο πράγματα. Νομίζω ότι η καθημερινότητα είναι η μεγαλύτερη πηγή έμπνευσης. Συμβαίνουν τόσα διαφορετικά πράγματα που απλώς χρειάζεσαι ένα τρίτο, διεισδυτικό μάτι για να τα καταγράψεις. Ούτως ή άλλως πιστεύω ότι ο δημιουργός, είτε αυτό συμβαίνει στην τραγουδοποιία, την ποίηση ή τον πεζό λόγο, έχει χτίσει έναν δικό του κόσμο, έχει έναν δικό του τρόπο ζωής μέσα από τη μοναχικότητα, που τον καθιστά κατά κάποιο τρόπο αλώβητο στις καθημερινές προκλήσεις. Και τον περιφρουρεί αυτόν τον κόσμο. Ανά πάσα στιγμή μπορεί να βγαίνει από την ταχύτητα της καθημερινότητας και να δημιουργεί με τους δικούς του όρους έργο».

Οι επόμενες καλλιτεχνικές κινήσεις σας ποιες θα είναι;

«Υπάρχει ήδη υλικό που θα είναι έτοιμο ως τον Οκτώβρη για να κυκλοφορήσει μέχρι τα Χριστούγεννα, αλλά παράλληλα γράφω και άλλα τραγούδια που σκέφτομαι να τα προτείνω σε κάποιους άλλους συναδέλφους επειδή είναι γραμμένα σε λαϊκές φόρμες και να τα υποστηρίξουν με τη φωνή τους. Το καλοκαίρι θα κάνω συναυλίες και θέλω να ελπίζω ότι θα είναι και η Κρήτη στο πρόγραμμα».

Τέλος, η τέχνη σας νομίζετε ότι βοηθάει στο να φτιαχτεί ένας καλύτερος κόσμος; Να ζήσουμε μια καλύτερη ζωή;

Σ' αυτή τη φάση που περνάει ο κόσμος σίγουρα χρειάζονται κάποιες τολμηρές και κάθετες στάσεις. Το διαφορετικό συνήθως πηγαίνει πάντα χέρι χέρι με τη μοναξιά. Τα σημαντικά πράγματα περνάνε από την αρένα αυτής της ζωής και, πίστεψέ με, είναι πιο βάρβαρη από αυτήν της αρχαίας Ρώμης. Δεν κερδίζεις τίποτα σ' αυτή τη ζωή αν δεν πεθαίνεις σε καθημερινή βάση. Στην πραγματικότητα είσαι ένας μονομάχος που πριν φτάσει η στιγμή του τέλους ή της αποθέωσης είσαι σε απόλυτη απομόνωση, σε απόλυτη μοναξιά, σε

απόλυτη γνώση για το τι σε περιμένει. Παίζεις ή δεν παίζεις. Έτσι μόνο μπορείς να κερδίσεις αυτό το παιχνίδι και σε δημιουργικό και σε προσωπικό επίπεδο. Όλα τ' άλλα είναι το καθημερινό μας άλλοθι γι' αυτά που θα έπρεπε να κάνουμε ως άνθρωποι, αλλά που τελικά φαίνεται να τα προσπερνάμε.